

SLOVENSKU PRE NEČINNOSŤ VLÁDY HROZIA SANKCIE ZO STRANY EÚ PRE DISKRIMINÁCIU RÓMOV

Spoločná tlačová správa AMNESTY INTERNATIONAL & THE EUROPEAN ROMA RIGHTS CENTRE (Európske centrum pre práva Rómov, ERRC)

Embargované do 00:01 GMT (01:01 CET), 1. marec 2017

Amnesty International a Európske centrum pre práva Rómov (ERRC) dnes zverejnilo novú výskumnú správu o tom, ako Slovensko stále zlyháva v zabezpečení rovného prístupu rómskych detí k vzdelaniu. Diskriminačný systém základného vzdelávania, v ktorom stále dochádza k segregácii rómskych detí, a ktorý ich brzdí v ďalšom vzdelávaní, ich odsudzuje na životy v chudobe a vo vylúčení.

Lekcia z diskriminácie: Segregácia rómskych detí v základnom vzdelávaní v Slovenskej republike upozorňuje na to, že limitované reformy, ani hrozba finančných sankcií od Európskej únie za porušovanie európskeho práva nevedli k zastaveniu bežnej praxe umiestňovania rómskych detí do oddelených tried či škôl. Rómske deti sú takisto neustále posudzované ako „lahko mentálne postihnuté“ a posielané do špeciálnych škôl, ktoré ponúkajú nižšiu kvalitu vzdelania.

„Rómske deti sa nachádzajú v pasci bludného kruhu chudoby, marginalizácie a zúfalstva aj takmer dva roky po tom, čo Európska komisia otvorila voči Slovensku konanie pre porušenie európskej legislatívy kvôli diskriminácii a segregácii vo vzdelávaní,“ povedal Đorđe Jovanović, prezident ERRC.

„Úplne zlyhanie Slovenska riešiť hlboko zakorenené predsudky vo vnútri vzdelávacieho systému škodí budúcnosti generáciám rómskych detí už od okamihu, kedy vkročia do triedy.“

Správa, ktorá sa zamerala na štyri oblasti na východe Slovenska poukazuje na to, že rómske deti sú umiestňované do segregovaných škôl či tried s len rómskymi žiakmi, alebo do špeciálnych škôl a tried pre deti s „mentálnym postihnutím“, ktoré učia podľa zredukovaných učebných osnov a poskytujú len obmedzené príležitosti pre budúce zamestnanie. Ďalším faktorom, ktorý prispieva k segregácii je fakt, že ostatní rodičia často vezmú svoje deti zo škôl, o ktorých si myslia, že majú „príliš veľa rómskych žiakov“. Slovenské úrady nemajú žiadne účinné plány alebo politiky, ktoré by riešili tento fenomén známy ako „biely útek“.

Segregácia sa často začína už samotným začiatkom školskej dochádzky – rómske deti sú často posúdené ako nepripravené pre základné vzdelanie a namiesto toho sú umiestňované do „nultých ročníkov“.

Nekvalitné vzdelanie

Vzdelanie, ktoré rómski žiaci dostávajú v špeciálnych a v segregovaných triedach a školách má tak nízku kvalitu, že len málokto z nich sa po ukončení povinnej školskej dochádzky môžu ďalej vzdelávať. Tých málo z nich, ktorí to dokážu, má okrem odborného učilišťa len veľmi málo iných možností. Ich pracovná budúcnosť je preto veľmi obmedzená.

Pri výskume v jednej z oblastí opísali rómski chlapci zapísaní na súkromnom odbornom učilišti patriacom k neďalekej výrobnéj spoločnosti, že väčšinu svojho času trávili skladaním elektrických zásuviek, ktoré potom spoločnosť predáva. Dievčatám škola ponúka program „Praktická žena“. Je súčasťou celoslovenského programu, v ktorom sa rómske dievčatá cez predmety ako varenie či domáce práce učia ako sa stať „dobrými gazdinkami“.

Hlboko zakorenené predsudky a nízke očakávania od rómskych detí, ktoré sú rozšírené medzi učiteľským zborom ďalej bránia v možnostiach ich vzdelávania. Jedna z učiteliek nazvala školu, v ktorej pracuje „malou zoo“. Ďalšia povedala, že Rómovia sa „medzi sebou navzájom sobášia. Veľmi často dochádza k incestu.“ Potom opísala „nereálne“ sny svojich žiakov:

„Všetky by chceli byť učiteľky alebo lekári ... je tu veľký rozpor medzi tým, čo by si priali a ako nakoniec dopadnú. Tí starší, najmä chlapci, tí už vedia, aké majú možnosti a vyučia sa napríklad za murárov.“

Nesprávna diagnostika

Správa zistila veľmi znepokojivý vzorec existujúcej kultúrnej zaujatosti medzi tými, ktorí sú zodpovední za rozhodnutia o umiestňovaní do špeciálnych škôl. Toto často vyúsťuje do nesprávnej diagnostiky desiatok rómskych detí. V jednej z oblastí, ktorú výskumný tím navštívil, bola asi tretina rómskych detí diagnostikovaná s „ľahkým mentálnym postihnutím“. Jedna rómska matka bola šokovaná, keď jej syna, ktorého psychológ posúdil ako „veľmi múdreho“, bez vysvetlenia umiestnili do špeciálnej školy.

Amnesty International a ERRC vyzývajú Európsku komisiu, aby vytvorila tlak na Slovensko za účelom zosúladenia slovenských politik s právom EÚ ohľadom rasovej diskriminácie a vydala voči Slovensku „odôvodnené stanovisko“. Toto je posledným krokom, ktorý predchádza podaniu žaloby na Súdny dvor EÚ.

„Vzdelávací systém na Slovensku je už od začiatku zaujatý voči rómskym deťom. Predurčuje ich kráčať po depresívnej, úzkej ceste, ktorá vedie jedine k ďalšiemu zhoršeniu a podporovaniu predsudkov a rasizmu voči Rómom,“ povedal John Dalhuisen, riaditeľ Amnesty International pre Európu a strednú Áziu.

„Segregácia rómskych detí nie je len znepokojivá, ale je predovšetkým protiprávna. Kvôli tomuto dôvodu, a nie pre hrozbu vysokých pokút zo strany EÚ, ktoré v opačnom prípade na Slovensko čakajú, by ju mali slovenské úrady zastaviť.“

Pozadie

Európska komisia otvorila v apríli 2015 voči Slovensku konanie pre porušenie antidiskriminačnej legislatívy EÚ, ktoré stále prebieha. Pokiaľ Slovensko v tejto oblasti nebude dodržiavať európske právo, môže to viesť k vysokým finančným pokutám.

Viac informácií:

- Tlačová kancelária Amnesty International v Londýna, Veľká Británia, tel.č.: +44 (0)20 7413 5566, press@amnesty.org
- Kamila Gunišová, Amnesty International Slovensko, tel.č.: +421 948 936 528, kamila.gunisova@amnesty.sk
- Jonathan Lee, Európske centrum pre práva Rómov, tel.č.: 0036 1 413 22 44 jonathan.lee@errc.org